

Sør-Øst Barnehagene PÅ LAG ...For Livslang Lærelyst

Årsplan 2023-2024

SANDNES
KOMMUNE

Innhold

Presentasjon av virksomheten/barnehagen	3
Årsplanen.....	3
Kvalitetsplan for et helhetlig utdanningsløp i Sandnes Kommune	4
Tidlig innsats:.....	4
Barns behov – barnets stemme:	5
Digital praksis i barnehagen:	6
Profesjonelle læringsfelleskap og barnehagebasert kompetanseutvikling:	6
Realfag og bruk av digitale verktøy	7
Utviklingsstøttende barnehage (USB):	9
Trygt og godt barnehagemiljø:	10
Strategi for ledelse og medarbeiderskap	11
Rammeplan og pedagogisk praksis	12
Danning gjennom omsorg, lek og læring	19
Barns medvirkning.....	21
Samarbeid mellom hjem og barnehage, foreldreråd og samarbeidsutvalg.	22
Overganger i barnas liv.....	23
Når barnet begynner i barnehagen	23
Overganger innad i barnehagen.....	23
Fagområdene.....	25
Kommunikasjon, språk og tekst.	25
Kropp, bevegelse, mat og helse	26
Kunst, kultur og kreativitet.....	26
Natur, miljø og teknologi.....	27
Antall, rom og form	27
Etikk, religion og filosofi	28
Nærmiljø og samfunn.....	29
Barnehagens/virksomhetens organisering	29
Barnehagens ansatte.....	30
Lokale føringer.....	30
Samarbeidspartnere.....	31
Planer i Sandnes kommune.....	31

Presentasjon av virksomheten/barnehagen

Sør-Øst barnehagene består av 4 kommunale barnehager med totalt 22 avdelinger og er den største virksomheten i Sandnes kommune.

Austrått barnehage – 4 avdelinger

[Link til folder med kort info om Austrått barnehage](#)

Figgjoelva barnehage – 2 avdelinger

[Link til folder med kort info om Figgjoelva barnehage](#)

Figgjo barnehage – 6 avdelinger

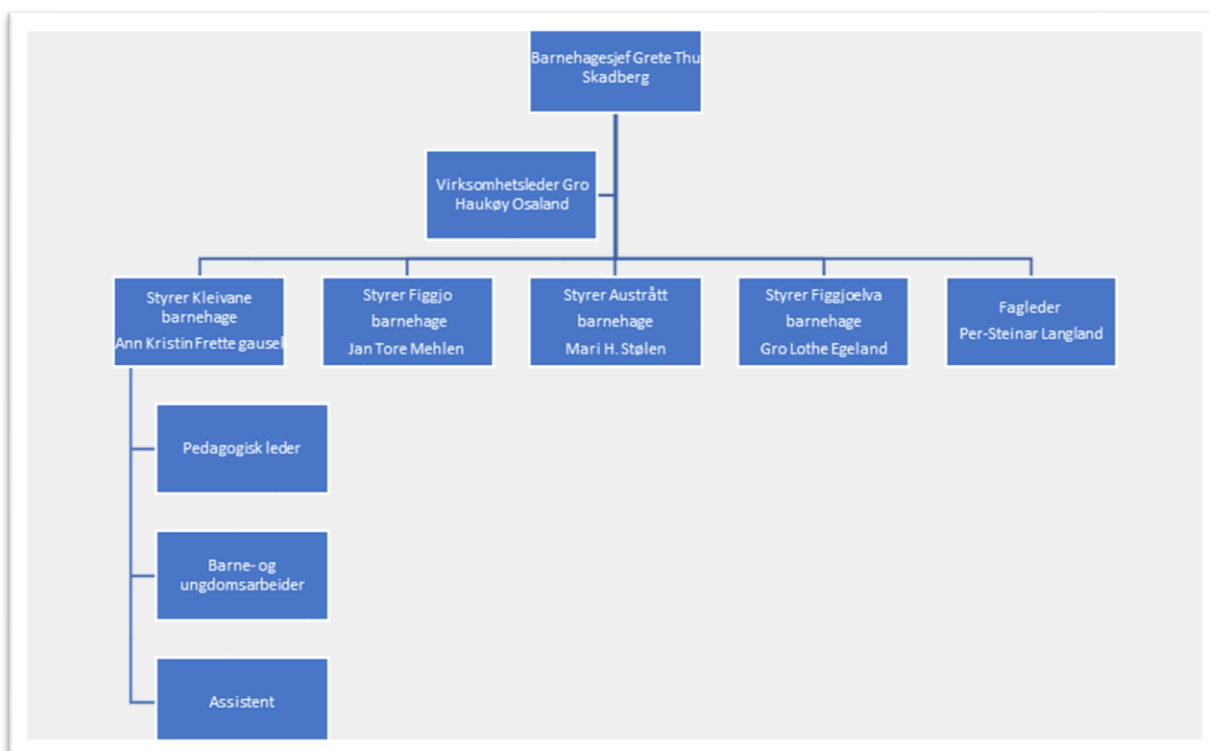
[Link til folder med kort info om Figgjo barnehage](#)

Kleivane barnehage 10 avdelinger

[Link til folder med kort info om Kleivane barnehage](#)

Per i dag har vi 370 plasser og er 100 ansatte i området.

Virksomheten ledes av en virksomhetsleder, samt fire styrere og en fagleder. Styrer har ansvar for den daglige driften i den enkelte barnehage.

Årsplanen

Alle barnehager er pålagt gjennom Lov om barnehager og Rammeplan å utarbeide en egen årsplan. Den skal presentere barnehagen på en slik måte at det tydelig kommer fram hvordan personalet jobber med områdene i rammeplanen. Årsplanen skal være et forpliktende arbeidsdokument for personalet og skal fastsettes av barnehagens samarbeidsutvalg.

Årsplanen bygger også på kvalitetsplan for et helhetlig utdanningsløp i Sandnes kommune 2020-2024.

Kvalitetsplan for et helhetlig utdanningsløp i Sandnes Kommune

Kvalitetsplanen skal bidra til god kvalitet i barnehage og skole i Sandnes kommune. Utdanningsløpet skal preges av helhet og sammenheng. Barn og unge skal oppleve å bli møtt med gode felles verdier og holdninger gjennom hele barnehage- og skoleløpet.

Målene i planen skal bidra til kunnskapsbasert praksis, høy kvalitet og felles standard i barnehagene. Kvalitetsplanen skal være et dokument for den enkelte barnehagen i planlegging, vurdering og evaluering

[Les Kvalitetsplanen](#)

Innsatsområder i kvalitetsplanen

Tidlig innsats:

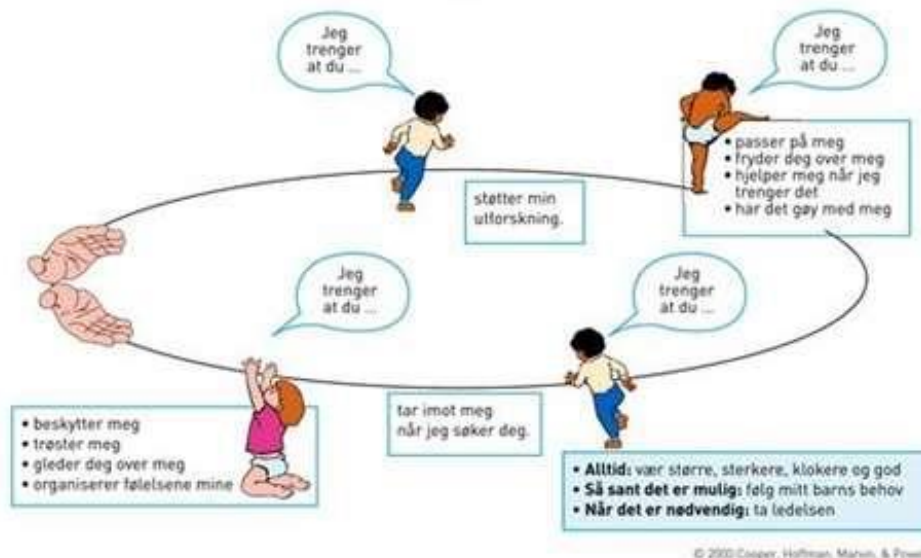
Gi et kvalitetsmessig godt barnehagetilbud til alle barn og samtidig sette inn tiltak tidlig dersom det er behov for det.

Tidlig innsats betyr et godt pedagogisk tilbud fra tidlig småbarnsalder, at barnehagen arbeider for å forebygge utfordringer, og at tiltak settes inn umiddelbart når utfordringer avdekkes. Tiltak kan være å tilrettelegge innenfor det ordinære allmenpedagogiske tilbudet og/eller ved å sette inn særskilte tiltak.

- Vi ser barna med «det gode blikket».
- Vi er sensitive voksne som ser det enkelte barnet.
- Vi tar barnas perspektiv, slik at barna opplever at vi virkelig bryr oss.
- Vi har kunnskap om «speiling»: barna speiler seg i våre responser.
- Vi er en sikker havn som barna kan vende tilbake til for trøst og beskyttelse.
- Vi er en trygg base som støtter og oppmuntrer barnet i deres utforsking.
- Vi gir barna mange gode opplevelser.
- Vi gir barna gode erfaringer, slik at de utvikler gode verdier og normer.
- Vi setter inn tidlig hjelp der det er behov for dette.
- Vi samarbeider med andre instanser.
- Trygghetssirkelen – som sier noe om hvordan å hjelpe og støtte barn på en god måte ut fra barnets behov.

Trygghets sirkelen

Foreldre med fokus på barnets behov

Barns behov – barnets stemme:

Hele personalet skal ha handlingskompetanse for å gi barn best mulig støtte i sin utvikling og læring. De ansatte skal ta utgangspunkt i barns behov og det barn er opptatt av. Barnehagebarn skal oppleve barnehage tilbudet som trygt og godt for dem.

Slik gjør vi det hos oss:

- Vi jobber med anerkjennende kommunikasjon.
- Vi har fokus på at barn får medvirke i sin barnehagehverdag.
- Vi er autoritative ansatte, som har god balanse mellom varme relasjoner og tydelige grenser.
- Vi snakker med barn om følelser og vennskap.
- Vi jobber med sosial kompetanse.
- Vi er sensitive ansatte som ser og oppfatter barnas signaler.
- Vi jobber kontinuerlig med kompetanseheving blant personalet.

Personalet skal:

- Se det enkelte barn.
- Tolke og gi respons på barnas ulike signaler.
- Legge til rette for at barnet får delta i fellesskapet.
- Arbeide systematisk for at barn får oppleve mestring og selvstendighet, samt ha mulighet til aktiv deltakelse i planlegging og vurdering av barnehagens innhold.
- Ha barnesamtaler ut fra barnets alder og modenhet.
- Legge til rette for lek, vennskap og barnas egen kultur.
- Lytte til barna slik at de opplever å bli tatt på alvor.
- Bygge gode relasjoner med barna, og legge til rette for gode relasjoner.

Digital praksis i barnehagen:

Barnehagens digitale praksis skal bidra til barnas lek, kreativitet og læring. Barnehagen skal utøve digital dømmekraft og bidra til at barna utvikler en begynnende etisk forståelse knyttet til digitale medier.

[Sandnes kommune - Digital praksis i kommunale barnehager i Sandnes](#)

Slik gjør vi det hos oss:

- Vi jobber med digital praksis gjennom vårt satsingsområde for Sør-Øst barnehagene: Realfag i barnehagen med god hjelp av digitale verktøy.
- Sør-Østbarnehagene deltar i prosjektet DiCoTe i samarbeid med blant annet Universitetet i Stavanger.
- Det er utarbeidet en prosjektplan for Sør-Østbarnehagene i forbindelse med realfagsarbeid og bruk av digitale verktøy.
- Det er utarbeidet et årshjul i forhold til bruk av digitale verktøy i barnehagen.
- Barnehagene har tilgjengelig utstyr til bruk på avdelingene.
- Hver barnehage har en digiveileder som skal bidra til inspirasjon og hjelp til de øvrige ansatte i bruk av digitale verktøy i barnehagen.

Personalet skal:

- Ta i bruk digitale verktøy som er tilgjengelig i barnehagen – for å forsterke barnas inntrykk og uttrykk.
- Ha kjennskap til prosjektplanen knyttet til realfag og digital praksis.
- Tilegne seg kunnskap om bruk av ulike digitale verktøy i barnehagen.
- Bruke digitale verktøy sammen med barna for å tilegne seg kunnskap og opplevelser innen realfag.
- Bruke digitale verktøy i sitt arbeid med inkludering.
- Digiveiledere skal delta i ulike nettverk i kommunen.

Profesjonelle læringsfelleskap og barnehagebasert kompetanseutvikling:

Barnehagen skal ha en systematisk og kollektiv kapasitetsbygging der alle ansatte tilegner seg barnehagekunnskap og omgjør den til handlingskompetanse

Slik gjør vi det hos oss:

- Deltar på REKOMP (regional kompetanseutvikling).
- Utvikle felles forståelse og praksis.
- Lederutvikling for pedagogiske ledere.
- Lærende nettverk for pedagogiske ledere på tvers i virksomheten knyttet til USB.
- Refleksjonsgrupper for barne- og ungdomsarbeidere, både internt og på tvers i virksomheten.
- Planleggingsdager og personalmøter for alle ansatte.
- Ledermøter for pedagogiske ledere og avdelingsmøter for personalet.
- Vi har utviklingsplaner på virksomhets-, avdelings- og individnivå.

Personalet skal:

- Reflektere over egen praksis og faglige tema.
- Være forberedt til møter en skal delta på.
- Være en myndiggjort møtedeltaker.
- Gjøre tildelte oppgaver mellom møtene.
- Bidra i delingsarbeid.
- Bidra i evaluering av pedagogisk arbeid.
- Gjennomføre godt planlagte møter med faglig innhold.
- Lage egne utviklingsplaner.

Realfag og bruk av digitale verktøy

Realfag

I Sør-Øst barnehagene har vi valgt å ha realfag og digital praksis som fokusområde i en prosjektperiode på 3 år fra 2022-2025.

Realfag er en naturlig del av barnehagehverdagen og har alltid hatt en stor plass i barnehagen. Realfag gir oss mulighet til å jobbe med lærerike aktiviteter innenfor mange spennende temaer.

Å jobbe med realfag i barnehagen har en verdi i seg selv – gevinsten er barns nysgjerrighet og glede. Realfag i barnehagen handler ikke om pugging av tall og regnestykker. Det handler om å møte barns utforskertrang og lærelyst gjennom lek og samspill.

Realfag i barnehagen er forankret i to fagområder i rammeplanen:

Antall, rom og form: tall og telling, måling, former, farger, mønster og mengde

Natur, miljø og teknologi: fysikk, kjemi og biologi. Naturfenomener, ulike forsøk, artslære – ut på tur i skog og nærmiljø. Barn er naturlig nysgjerrige og interessert i naturen rundt seg. De grubler over hvordan ting henger sammen og søker svar.

Forskning viser at realfag stimulerer barnas kognitive utvikling. Det stilles krav til barnehagene som bidragsytere i et helhetlig utdanningsløp, samtidig som barnehagens egenart skal ivaretas.

Hovedmål:

- Få opplevelser og erfaringer med realfag gjennom lek, turer, samlinger og aktiviteter.
- Bruke digitale verktøy for å tilegne oss kunnskap og opplevelser innen realfag.
- Bruke leken som arena for opplevelser, undring og læring innen realfag.
- Bruke naturen som arena for lek og utforskning.

Delmål:

- Ha fokus på gode samtaler, undring og utforskning sammen med barna.
- Bruke nærmiljøet gjennom å ta barna med på ulike turopplevelser.
- Legge til rette for konstruksjonslek og spill, samt lek/aktivitet med former og farger - skape nysgjerrighet rundt dette området.
- Få kjennskap til ulike arter - på turer, i samlinger, bruke bøker og digitale verktøy.
- Ha fokus på tall og mengde gjennom hverdagsaktiviteter og tilrettelagte aktiviteter.

Digitale verktøy

Barnehagens digitale praksis skal bidra til barnas lek, kreativitet og læring. Rammeplan sier at barnehagen skal legge til rette for at barn utforsker, leker, lærer og selv skaper noe gjennom digitale uttrykksformer. Barnehagen skal også legge til rette for å utforske kreativ og skapende bruk av digitale verktøy med barna. I Sør-Øst barnehagene skal vi jobbe for at alle barn og unge opplever at ny teknologi og digitale verktøy brukes for å gi økt mestring, kreativitet, læringsutbytte og inkludering.

I «Kvalitetsplan for et helhetlig utdanningsløp i Sandnes kommune» er et av delmålene «Pedagogisk bruk av digital læringsteknologi». I tråd med dette skal vi i Sør-Østbarnehagene ha økt fokus på bruk av digitale verktøy i det pedagogiske arbeidet vårt. Barnehagene skal bruke digitale verktøy som arbeidsmetode i satsingen med realfag og øvrige tema/tradisjoner.

Hovedmål:

- Bli kjent med og ta i bruk ulike digitale verktøy i det pedagogiske arbeidet.

Delmål:

- Delta i utforskning av digitale verktøy i barnehagen, som for eksempel ipad, digitale mikroskop, projektorer, kodeleker, FunTable m.m.
- Utforske kreativ og skapende bruk av digitale verktøy, for eksempel PuppetPals, Book Creator og iMotion/iMovie.

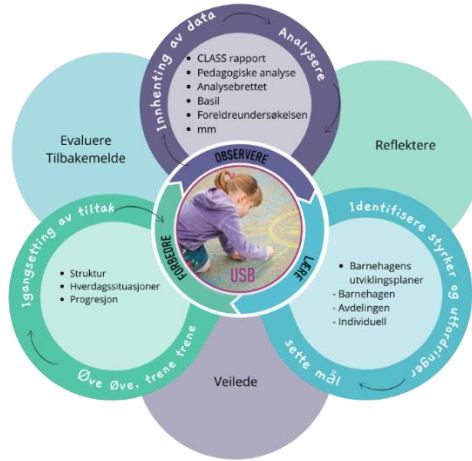
DiCoTe

Sør-Østbarnehagene deltar i prosjektet DiCoTe, i samarbeid med Universitetet i Stavanger m.fl.. Pedagoger fra hver barnehage er innlemmet i dette. Prosjektet har en varighet på 3-4 år, der selve målet for prosjektet er at barnehagelærerutdanningen får tilført økt kompetanse i bruk av digitale verktøy. Samtidig gir det kompetanseutvikling for de ansatte i Sør-Øst barnehagene. I arbeidet med dette prosjektet får vi ulike koderoboter, som barnehagene kan bruke i sitt videre arbeid med digitale verktøy.

For mer info: [Digital kompetanseheving for barnehagelærere | Universitetet i Stavanger \(uis.no\)](https://uis.no)

Utviklingsstøttende barnehage (USB):

Sandnes kommune arbeider etter et helhetlig kvalitetssystem for å styrke allmennpedagogikken gjennom økt kunnskap og handlingskompetanse om hvordan barnehageansatte best kan støtte barn i deres utvikling. Den viktigste faktoren for å fremme barns omsorgs- og læringsmiljø i barnehagen er kvalitet på de ansattes samspill med barna.

Slik gjør vi det hos oss:

- Hver barnehage har laget handlingsplan for USB-arbeidet i barnehagen.
- Vi jobber med ulike dimensjoner i USB for å øke samspillskvaliteten mellom barn og ansatte.
- Vi bruker lærende nettverk og refleksjonsgrupper for å sikre økt handlingskompetanse hos de ansatte.
- Vi har systematisk vurdering av den enkelte avdeling, med tilbakemelding på utviklingsområder som kan styrkes i videre arbeid.
- Virksomheten utarbeider utviklingsplaner med fokus på de ulike dimensjonene innen CLASS. (En standardisert observasjonsmetode for systematisk vurdering av kvalitet på omsorgs- og læringsmiljøet i barnehagen)
- Fokus dette barnehageåret vil være å heve kvaliteten på dimensjonen «Kvalitet på tilbakemeldinger».

Personalet skal:

- Sette seg inn i de ulike dimensjonene knyttet til USB-arbeidet.
- Delta på de kompetansehevende samlingene.
- Følge opp og lage tiltak ut fra tilbakemeldingene en får fra CLASS-observasjonene.
- Ta i bruk teorien og kunnskapen i den daglige praksisen i barnehagen.

Eksempler på dette:

- Være sensitive ansatte som møter barna på deres behov.
- Resonnere sammen med barna.
- Bygge stillas, gi hint tilpasset barnets nivå.
- Stille oppfølgingsspørsmål i undring sammen med barna.
- Legge til rette for læring gjennom formelle og uformelle lærings situasjoner.
- Følge barnas initiativ og støtte opp om dette. Det er viktig at de ansatte har en anerkjennende væremåte.
- Utnytte mulighetene som oppstår i løpet av dagen for barns utforskning og læring.
- Gi tilbakemeldinger som utvider læring og forståelse, samt oppfordre til videre deltakelse, oppmuntre barna til å lære mer.
- Bruke hverdags situasjoner til å bade barna i språk- vi benevner det barna gjør, ser og hører.
- Vi skal være lydhøre og sensitive på forandringer hos barna.
- Være gode relasjonsmodeller for barna.

Trygt og godt barnehagemiljø:

Alle ansatte har en plikt til å følge med på hvordan alle barna i barnehagen har det. De skal gripe inn hvis barn utsettes for krenkelser. Dette kan for eksempel være utestengning fra lek, plaging, mobbing, vold eller diskriminering.

Barnehagen må ha gode rutiner for å følge med. Det skal alltid være voksne til stede for barna.

[Barnehagemiljø \(udir.no\)](http://udir.no)

Slik gjør vi det hos oss:

- Observere barnas trivsel kontinuerlig – gjennom tilstedeværelse og deltakelse i barnas hverdag. Pedagogisk leder har ansvar for å kalle inn til foreldresamtale ved behov.
- Jobber med å sikre et trygt og godt barnehagemiljø, vi har jevnlig samtaler med barna, har det som tema i hverdagen.
- Barnehagen skal aktivt legge til rette for utvikling av vennskap og sosialt fellesskap.
- Barnas selvfølelse skal støttes, samtidig som de skal få hjelp til å mestre balansen mellom å ivareta egne behov og det å ta hensyn til andres behov.
- Alle barn i barnehage skal bli sett, anerkjent og inkludert i et trygt og godt barnehagemiljø.
- Det er nulltoleranse for mobbing. Barnehagen skal forebygge, stoppe og følge opp diskriminering, utestenging, mobbing, krenkelser og uheldige samspillsmønstre.
- Barna møter voksne som ikke krenker, men motvirker utestenging og mobbing både i barnehagen og utenfor barnehagen.

Personalet skal:

- Gripe inn hvis noen ikke har et trygt og godt barnehagemiljø (§41, 42, 43)
- Kjenne til handlingsplan mot mobbing og rutiner for krenkelser.
- Undersøke og iverksette tiltak med en skriftlig plan.
- Bruke konkrete verktøy for å kartlegge vennskap og utenforskap i barnegruppen.
- Ha jevnlig barnesamtaler hvor barns trivsel er hovedfokus.
- Lære barna å reagere når andre barn blir plaget.
- Bekrefte barna positivt når de sier ifra om at andre blir plaget.
- Styrke det barnet er og ta avstand fra det barnet gjør.
- Skal vite hva barnehageloven §8 innebærer.

Strategi for ledelse og medarbeiderskap

«Strategi for ledelse og medarbeiderskap» er utarbeidet av medarbeidere, ledere, tillitsvalgte og verneombud i Sandnes kommune. Strategien beskriver kommunens felles verdigrunnlag - det vil si de holdninger, atferder og verdier som kjennetegner menneskene som jobber i kommunen.

Strategien skal være:

- Et redskap for å styrke ledernes beslutningskompetanse.
- Et viktig strategisk verktøy i utviklingen av organisasjonen.
- En veiviser for godt medarbeiderskap.

[Sandnes kommune - Strategi for ledelse og medarbeiderskap](#)

Lederteamet i Sør- Øst barnehagene består av en virksomhetsleder, fire styrere og en fagleder.

Virksomhetsleder er øverste leder i Sør-Østbarnehagene og har helhetlig ansvar for drift og utvikling av hele virksomheten.

Styrerne inngår i virksomhetens lederteam som samlet skal løse virksomhetens oppgaver. Styrerne drifter den enkelte barnehage og personalet i disse.

Fagleder inngår i lederteamet, og har definerte oppgaver som skal bidra inn i lederteamet både når det gjelder system, fagutvikling og digital praksis.

De pedagogiske ledere har ansvar for å lede sin avdeling i det praktiske og faglige arbeidet i barnegruppene

Ledelse handler om å skape resultater via andre. Disse skal speile organisasjonens overordnede mål, strategi og verdier. Har man gode ledere leverer man gode synkroniserte resultater.

I tillegg må organisasjon lære opp ledere og personell slik at flest mulig er med å dra organisasjonen i riktig retning. Utviklingen i samfunnet generelt går i retning av mer eller mindre konstant endring. Dermed må både ledere og øvrige ansatte være tilpasning – og endringsdyktig. I endringsprosesser er ledere sentrale både som initiativtakere og støtte, men også utøvelsen av lederskap vil ha stor innflytelse på at endringen skjer. For å bidra til vellykkede organisasjonsendringer er endringsberedskap en viktig faktor. Endringsberedskap handler om å styrke evnen og viljen til endringen, en pro – aktiv tilnærming til endringer.

Gjennom økt fokus på ledelse i Sør- Øst barnehagene ønsker vi å bygge trygghet blant ledere, øke selvinnsikt slik at man kan være den beste versjon av seg selv, og samtidig øke engasjement og motivasjon hos lederne og ansatte.

Slik gjør vi det hos oss:

- Bygger trygghet blant ledere gjennom kontinuerlig lederutvikling som skal bidra til å utvikle seg selv, ledergruppa og organisasjonen.
- Nettverksjobbing på tvers av virksomheten som skal bidra til delings – og læringskultur. Vi ønsker å ha et tett og lett samarbeid på tvers av organisasjonen, der vi oppnår felles mål og gode resultater sammen.
- Samme retningslinjer og muligheter skal bidra til god ledelse i alle barnehagene der vi sammen jobber for å ha en «vi» - kultur.
- Ledelse skal ikke være avhengig av enkeltpersoner, derfor jobber vi for å sikre gjennomføring av faglig ledelsesplattform og kvalitetssikring gjennom ledelse i alle ledd.

Våre metoder for å utvikle organisasjonen og ledere i virksomheten:

- Kompetanseutvikling – veiledning og støtte gjennom ledersamtaler og lærende nettverk.
- Sikre felles faglig ledelsesplattform gjennom intern lederutvikling for hele virksomheten.
- Ulike møter med fagfokus.
- Felles fagdager og kurs.
- Felles årshjul, planer og satsinger.

Mål og tiltak i internkontrakt.

Et av styringsdokumentene for kommunens barnehager er internkontrakt. Internkontrakt signeres av barnehageeier/kommunaldirektør og virksomhetsleder. I internkontrakten legges det inn felles målsetninger som gjelder alle virksomhetene i området. Det kan også legges inn felles mål for barnehagene. Dersom barnehagen har interne målsetninger legges disse også inn her.

Målene i internkontrakt oppdateres hvert år etter dialog med barnehagevirksomhetene.

Rammeplan og pedagogisk praksis

Lov om barnehager med rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver.

[Rammeplanen](#) er en forskrift til [Lov om barnehager](#). Målet med rammeplanen er å gi styrer, pedagogiske ledere og det øvrige personalet en forpliktende ramme for planlegging, gjennomføring og vurdering av barnehagens virksomhet. Rammeplanen redegjør for barnehagens samfunnsmandat, og innholdet skal synliggjøres i årsplanen til barnehagene.

“Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling. Barnehagen skal bygge på grunnleggende verdier i kristen og humanistisk arv og tradisjon, slik som respekt for menneskeverdet og naturen, på åndsfrihet, nestekjærlighet, tilgivelse, likeverd og solidaritet, verdier som kommer til uttrykk i ulike religioner og livssyn og som er forankret i menneskerettighetene”

[Barnehagelovens §1 barnehagens verdigrunnlag](#)

Planlegging

[Les om planlegging i Rammeplanen](#)

Slik gjør vi det hos oss:

- Områdemøter for ledelsen i virksomheten.
- 5 planleggingsdager i løpet av et barnehageår.
- Ledermøter hver uke og felles ledermøter i virksomheten 3 ganger i halvåret.
- Alle avdelinger har avdelingsmøter annenhver uke.
- Komitemøter for markering av ulike tradisjoner og høytider.
- Personalmøter annenhver måned.
- Planleggingstid for pedagoger, samt noe planleggingstid for øvrig personale.
- Vi har laget et årshjul for tema, USB, ulike arrangementer og andre aktiviteter i barnehagen.

Personalet skal:

- Samkjøre det pedagogiske opplegget, fagfokus og utviklingsarbeid.
- Jobbe med faginnhold.
- Jobbe strategisk med planer, pedagogisk innhold og jobbe med refleksjonsarbeid. Ha ansvar for faglig oppdatering og deling på tvers.
- Lage planer på avdeling.
- Observasjons - og refleksjonsarbeid i forhold til barnegruppe og enkeltbarn.
- Forberede og være deltakende på ulike møter i barnehagen.
- Gjennomføre kompetansehevingstiltak; utvikle praksis, pedagogisk arbeid og planlegging av avdelingen/barnehagen.
- Jobbe med ulike typer forberedelser til samlinger, grupper, temaarbeid, foreldresamtaler, observasjoner, månedsplaner og refleksjonsgrupper.
- Følge barnehagens årshjul og dokumentere prosessen.

Vurdering

[Les om vurdering i Rammeplanen](#)

Slik gjør vi det hos oss:

- Vi evaluerer og vurderer det pedagogiske tilbudet og gjennomførte tiltak for det enkelte barn jevnlig. Både i personalet og i samarbeid med foreldre.
- Alle månedsbrev har en kort evaluering av foregående måned.
- Fellesarrangement evalueres etter gjennomføring.
- Vi evaluerer, vurderer og lager tiltak på bakgrunn av brukerundersøkelsen (for foreldrene), CLASS-observasjoner (av personalet) medarbeiderundersøkelse (for personalet) og ståstedsanalyse (Udir) de årene disse gjennomføres.
- Samarbeidet med skolen evalueres hver vår.
- Vi har halvårs-evaluering av blant annet pedagogisk arbeid, personalsamarbeid og foreldresamarbeid.
- Det gjennomføres utviklingsamtaler med representant fra barnehagesjefens fagstab. Her evalueres internkontrakten virksomheten har med kommunen.

Dokumentasjon

[Les om dokumentasjon i Rammeplanen](#)

Slik gjør vi det hos oss:

- Kartleggingsverktøy – ALLE MED.
- Månedsbrev.
- Legger ut på Facebook fra barnehagehverdagen og aktiviteter vi gjør.
- Synlig dokumentasjon med bilder og tekst – barnas arbeid.
- Mestringsmappe.
- Infoskjerm.
- Praksisfortellinger og case.
- Bilder til refleksjon over praksis.
- Barnesamtaler med de eldste barna.
- Dokumentasjon av arbeid med USB.

Personalet skal

- Forberede og fylle ut AlleMed- skjema i forkant av foreldresamtaler.
- Ta bilder og henge disse opp, slik at de blir tilgjengelige for barn og foreldre. Legge ut jevnlig på Facebook og infoskjerm.
- Oppdatere mappene jevnlig. Bruke mappene/permene til samtaler, refleksjon sammen med barna.
- Bruke mappene/permene refleksjon og videre arbeid med enkeltbarn og barnegrupper, samt kvalitetssikring.
- Holde seg oppdatert på ulike kartleggingsverktøy som skal brukes.
- Bidra med praksisfortellinger og refleksjon rundt disse.
- Bruke Rammeplanen som utgangspunkt for pedagogisk dokumentasjon.

Tilrettelegging av det allmennpedagogiske tilbudet for barn som trenger ekstra støtte

[Les om tilrettelegging i Rammeplanen](#)

Slik gjør vi det hos oss:

- Vi organiserer i små lekegrupper og temagrupper, for å veilede barn inn i leken.
- Vi har stort fokus på struktur og organisering av avdelingene for å gi barna forutsigbarhet og trygghet i hverdagen. Eksempelvis fast dagsrytme, faste lekegrupper, faste plasser til måltider med mer.
- Vi samarbeider med FBU om å styrke den norskspråklige utviklingen til minoritetsspråklige barn. Vi har inne tospråklige assistenter i de barnegruppene det er behov for dette.
- Barnehagen samarbeider med ulike instanser rundt barn med spesielle behov.
- Pedagogisk leder, spesialpedagog og støttepedagog samarbeider om barn med spesielle behov.

Personalet skal:

- Ha tilgjengelige leker og materiell i et oversiktlig miljø, og gjennom dette skape grunnlag for barns lek og aktiviteter samt organisering av lærings situasjoner.
- Bidra med observasjon av enkeltbarn og barnegrupper for å kunne tilrettelegge det allmennpedagogiske tilbudet.
- Dele inn i mindre lekegrupper for å tilrettelegge rundt enkeltbarn og deres individuelle behov.
- Gjennomføre kartlegging av språkmiljø på avdelingen og samarbeide med tospråklige assistenter på sin avdeling.
- Oppsøke hjelp til barn med språkutfordringer ut fra behov.
- Bidra med observasjon og informasjon til samarbeidsmøter rundt enkeltbarn. Pedagogisk leder deltar på møtene.
- Samarbeide med støttepersonell for å tilrettelegge på avdelingen.

Barn og barndom

[Les om barn og barndom i Rammeplanen.](#)

Slik gjør vi det hos oss:

- Vi arbeider med inkludering.
- Vi skal forebygge, stoppe og følge opp diskriminering, utestengning, mobbing, krenkelser og uheldige samspillsmønstre.
- Vi har fokus på å gi barna en trygg og god tilknytning.
- Vi legger til rette for variert lek og aktivitet.

Personalet skal

- Veilede barna inn lek og bidra til gode erfaringer.
- Støtte slik at barna blir værende i leken.
- Støtte barnas initiativ til samspill og bidra til at alle kan få leke med andre, oppleve vennskap og lære å beholde vennskap. De voksne er tett på barna, støtter dem og gir dem utfordringer tilpasset deres forutsetninger.
- Tilføre leken nye momenter, slik at barna får hjelp til å videreutvikle leken.
- Støtte barna til å sette egne grenser og respektere andres grenser.
- Være kjent med barnehagens «Handlingsplan for trygt og godt barnehagemiljø».
- Være sensitive voksne og møte barna med respekt.
- Inspirere til og delta i ulike typer lek. Introdusere forskjellige situasjoner, fenomener, tema, materiale og redskap.

Demokrati

[Les om demokrati i Rammeplanen](#)

Slik gjør vi det hos oss:

- Alle barn skal få muligheten til å bidra og medvirke til barnehagens innhold.
- Vi skaper en kultur i barnegruppa der alle får ytre sin mening og delta i fellesskapet.
- Vi inkluderer barna i demokratiske avgjørelser som angår deres barnehagehverdag.

Personalet skal:

- Være tilgjengelige for barna. Lytte til, støtte og veilede barna og bygge videre på barnas innspill.
- Kunne gå ut av de oppsatte planene og fokusere på det barna er opptatt av her og nå.
- Delta aktivt i samlinger, felles aktiviteter og smågrupper.
- Samtale med barna om vennskap og om det å være en del av et felleskap.
- Lytte til barna før vi svarer dem og gi dem rom og tid til å tenke før de svarer oss.

Mangfold og gjensidig respekt

[Les om mangfold og gjensidig respekt i Rammeplanen](#)

Slik gjør vi det hos oss:

- Vi gjennomfører FORUT aksjonen – FORUT solidaritetsaksjon handler om barn som hjelper barn. Barna deltar med sine forutsetninger og på sine premisser.
- Vi gir alle barn like muligheter til å delta i et inkluderende fellesskap.
- Vi bruker mangfoldet som en ressurs i det pedagogiske arbeidet. Vi støtter, styrker og følger opp barna ut ifra deres egne kulturelle og individuelle forutsetninger.
- Vi har oppstarts-samtale med foreldre til nye barn. Dette er en brobygger mellom barnehagen og hjemmet. Gjennom samtalen får barnehagen kjennskap til familiens kultur.
- Vi har stort fokus på godt foreldresamarbeid.
- Vi synliggjør mangfoldet på avdelingene.
- Vi jobber med nysgjerrighet og å se verdien i å være forskjellige.

Personalet skal:

- Arrangere FORUT - aksjon sammen med barna. Ta i bruk det pedagogiske opplegget fra FORUT, som historier, sanger, matoppskrifter mm. fra det landet vi samler inn til.
- Være gode rollemodeller. Legge til rette for at barna får utvikle gode holdninger gjennom å skape et inkluderende miljø.
- Støtte og hjelpe barna til å mestre balansen mellom å ivareta egne behov og det å ta hensyn til andres behov. Jobbe med å utvikle barnas empati.
- Få kunnskap om, samt synliggjøre nasjonalitetene som er representert i avdelingen/ barnehagen.
- Synliggjøre barnas ulike kulturer og språk på avdelingene. Markere Samefolkets dag og bruke Forut sitt opplegg jevnt utover året.
- Møte alle barn med et åpent sinn og kunne samtale om ulike type kulturer, familiesammensetninger og det barna er opptatt av.

Likestilling og likeverd

[Les om likestilling og likeverd i Rammeplanen](#)

Slik gjør vi det hos oss:

- Vi arbeider for at alle barna har like muligheter til å bli sett, hørt og oppmuntrer barna til å delta i felleskapet.
- Vi jobber for å gi jenter og gutter like muligheter.
- Vi jobber med å inkludere alle barn, uavhengig av funksjonsnivå, i lek og hverdagsaktiviteter.
- Lære barna at alle mennesker er forskjellige, men like mye verdt.

Personalet skal:

- Reflektere over egne holdninger for best mulig å kunne formidle og fremme likeverd og likestilling.
- Legge til rette for gode samtaler i her- og nå- situasjoner og omsorgssituasjoner. Lese bøker om vennskap og om det å være ulike.
- Ha samtaler med barna om at alle mennesker er ulike og unike, men at vi alle likevel har samme verdi. Vi kan ulike ting og har forskjellige ting vi kan bidra med.
- Vi skal være omsorgsfulle og tydelige i vår kommunikasjon med barna. Være gode rollemodeller. Møte barna med respekt og anerkjennelse.

Bærekraftig utvikling

[Les om bærekraftig utvikling i Rammeplanen](#)

Slik gjør vi det hos oss:

- Vi bruker naturen som læringsarena.
- Vi bidrar til at barna får lære om at dagens handlinger har konsekvenser for fremtiden, gjennom litteratur og digitale verktøy.
- Vi gir barna kjennskap til naturens plante og dyreliv gjennom artslære.
- Vi har «Ruskendag» ca en gang i måneden.
- Vi bruker gjenbruks – og naturmateriell i formingsaktiviteter med barna.
- Vi sorterer avfallet etter lokale ordninger og oppbevarer/kvitter oss med farlig avfall på en forsvarlig måte.
- Vi lærer barna om hvordan vi kan ta vare på naturen og allemannsretten.
- Vi har temasamlinger med fokus på miljø, der barna lærer hvordan de på en best mulig måte kan hjelpe naturen.
- Vi samler søppel når vi går på tur og sorterer og kaster det når vi kommer tilbake til barnehagen.
- Vi jobber med ansattes og barnas holdninger til å ta vare på tingene våre, gjenbruk, fra jord til bord, sortere søppel og synliggjøre prosessene.

Personalet skal:

- Bidra til at barna får oppleve og utforske naturens mange muligheter. Og bidra til at barna får gode opplevelser med friluftsliv året rundt.
- Ha kunnskap om naturen og ulike plante og dyrearter. Vi skal ta i bruk digitale verktøy og finne ut av arter sammen med barna.
- Lage en plan for «Ruskendagene» - som inneholder ulike arbeidsoppgaver for barn og ansatte. Gjennomføre oppsatte oppgaver.
- Vi skal snakke med barna om hvor viktig det er at de tar vare på seg selv, hverandre og naturen. Når vi har sett på småkryp og er ferdige, legger vi dem på plass igjen. Da viser man respekt for naturens mangfold.
- Når vi kaster søppel i barnehagen, sorterer vi.
- Motivere og engasjere barna til å holde barnehageområdet pent.
- Ta med søppelsekk når vi går på tur og snakke om hvorfor vi samler søppel.
- Være bevisste på egne holdninger og hvordan vi påvirker barna i barnehagen.
- De ansatte skal være gode rollemodeller for barna.
- Lager årshjul og følger oppgavene som er her.

Livsmestring og helse

[Les om livsmestring og helse i Rammeplanen](#)

Slik gjør vi det hos oss

- Vi har fokus på et sunt, variert og godt kosthold.
- Vi jobber med prososial atferd. Vi har blant annet fokus på at barna lærer å hjelpe hverandre og å være gode mot hverandre, samarbeide og trøste når noen er lei seg.
- Vi har utarbeidet en egen handlingsplan mot mobbing.
- Vi jobber målrettet mot at alle barn skal ha minst en venn i barnehagen.
- Vi fremmer motorisk utvikling og bevegelsesglede gjennom daglig fysisk aktivitet, både ute og inne i barnehagen.
- Vi har en dagsrytme som ivaretar perioder med ro og aktivitet.
- Samarbeider med ulike eksterne institusjoner, blant annet helsestasjonen, ressurshelstasjonen, barnevernet og PPT m.fl.
- Vi jobber med at barna skal lære seg å tro på og stå opp for seg selv, samtidig som de gir plass til andre og lærer å være en del av et inkluderende fellesskap.
- Vi lærer barna om kroppen, kroppsbevissthet, helse og sansene våre, samt lærer om egne og andres grenser.
- Vi vil jobbe for at barna skal ha trygghet på egen kropp og egne følelser, gjennom å lære barna gode begreper om kroppen.
- Vi snakker om ulike måter man kan være familie på.
- For å forebygge, forhindre og avdekke overgrep mot barn, gir vi barna kunnskap om kropp, egne grenser, forskjellen på vonde og gode hemmeligheter (4-6 år).

Personalet skal:

- Legge til rette for sunne og gode måltid for barna. Tilby et va utvalg mat. Bidra til at barna utvikler matglede.
- Være gode rollemodeller og modellere ønsket adferd. Vise barna hvordan man trøster hverandre og samarbeider om ulike type oppgaver.
- Ha kjennskap til handlingsplan mot mobbing.
- Se hele barnegruppen og det enkelte barnet.
- Hjelp barn til å etablere og opprettholde vennskap gjennom lek. Hva gjør gode venner?
- Gi barna utfordringer og mulighet til fysisk utfoldelse gjennom variert bevegelsesaktivitet.
- Avdelingene går jevnlig på tur i nærmiljøet.
- Ha ansvar for de rolige periodene i dagsrytmen blir ivaretatt på en god måte.
- Personalet skal kjenne til opplysningsplikten til barnevernet og vite barnehagens rutiner for kontakt med de andre instansene.
- Ha tema om kroppen og egne og andres grenser. For eksempel samling, bøker om temaet, sanger og samtaler med barna.
- Snakke med barna når det er behov, eller følge barnas initiativ når det gjelder samtaler om vonde opplevelser.

Danning gjennom omsorg, lek og læring

[Les om barnehagens innhold og formål i Rammeplanen](#)

Omsorg

[Les om omsorg i Rammeplanen](#)

Slik gjør vi det hos oss:

- I våre barnehager skal omsorgen for barna alltid være til stede og komme i første rekke.
- Alle barn får voksenkontakt og nærhet i løpet av dagen. Vi deler barna i mindre grupper i løpet av dagen.
- Barna i våre barnehager skal oppleve å bli sett, anerkjent og oppleve mestring i hverdagen.
- Barna erfarer å gi og å få omsorg for hverandre ved hjelp av veiledning og voksne som rollemodeller. Vi oppmuntrer og roser barn som gir omsorg/trøst og støtte til andre barn.
- Alle barn skal ha minst en voksen som det har en god og trygg relasjon til.

Personalet skal:

- Legge til rette for omsorgsfulle relasjoner mellom barna og personalet, og mellom barna.
- Personalet skal se, forstå, respektere og gi hjelp og støtte når barna har behov for det.
- Arbeide for et miljø som ikke bare gjør barna til mottakere av omsorg, men også verdsetter barnas egne omsorgshandlinger.
- Sikre barnets behov for fysisk omsorg, gi barna tilpasset hjelp og støtte til selvstendighet. Legge til rette for at alle barn får anledning til å sove/hvile i løpet av dagen.
- Det er de voksne sitt ansvar å skape gode og trygge relasjoner til barna

Lek

[Les om lek i Rammeplanen](#)

Slik gjør vi det hos oss:

- I våre barnehager skal barna oppleve at leken har en stor plass og er en sentral del av deres hverdag.
- Barna skal oppleve seg selv som en positiv deltaker i leken, gleden av å leke sammen med andre og oppleve å ha en venn.
- Vi har et stort fokus på å knytte vennskapsbånd gjennom leken.
- Vi tilbyr et variert lekemateriale og følger godt med på hva som er til enhver tid opptar barna.

Personalet skal:

- Ha kunnskap om lekens egenverdi.
- Ha en sentral rolle i barnas lek. Støtte og oppmuntre samt vise interesse og forståelse for det barna holder på med.
- Være en trygg base barna kan vende tilbake til og være aktivt med i leken. Legge til rette for at barna kommer inn i leken.
- Bidra til å videreutvikle leken og leketema.
- Delta i leken på barnas premisser.
- Bidra til at barna opplever glede, humor, spenning og engasjement gjennom lek – alene og sammen med andre.
- Gi barna felles opplevelser som kan være grunnlag for lek. Inspirere og bidra til ulike typer lek både inne og ute. Planlegge bruk av rom, tid og lekemateriell.

Danning

[Les om danning i Rammeplanen](#)

Slik gjør vi det hos oss:

- Barna lærer å regulere seg selv innenfra og reflektere over egne handlinger.
- Barna motiveres til å handle omsorgsfullt
- Barna skal få oppleve å være en betydningsfull del av et større fellesskap
- Gjennom arbeid med danning motiveres barna til å forholde seg prøvende og nysgjerrige til omverdenen.

Personalet skal:

- Reflektere sammen med barna, og stille spørsmål til refleksjon og ettertanke.
- Være til stede og støtte barna i deres utvikling ut fra egne ressurser og behov, for å bli den beste utgaven av seg selv.
- Gi ros til utøvelse av empati og omsorg, samt styrke barnas evne til undring og fantasi.
- Være engasjerte og interesserte voksne som har respekt for barnet og barndommens egenverdi.
- Være gode rollemodeller og være til stede i barnas hverdag.

Læring

[Les mer om læring i Rammeplanen](#)

Slik gjør vi det hos oss:

- Vi legger vekt på at læring foregår i det daglige samspillet mellom barn og voksne og med miljøet de er en del av.
- Barna får erfaringer og opplevelser alene og sammen med andre. Kvaliteten på samspillet mellom barn og voksne preger læringsutbyttet.
- Barna lærer gjennom alle erfaringene de gjør seg i løpet av barnehagedagen, både gjennom formelle (planlagt og ledet av en voksen) og uformelle lærings situasjoner (her og nå situasjoner, hverdags situasjoner)

Personalet skal:

- Legge til rette for læring gjennom formelle og uformelle lærings situasjoner.
- Følge barnas initiativ og støtte opp om dette. Det er viktig at de voksne har en anerkjennende væremåte.
- Sørg for at det er et variert lekemiljø, hvor barna får utforske forskjellige leker og materialer.
- Utnytte mulighetene som oppstår i løpet av dagen for barns utforskning og læring.
- Voksne gir tilbakemelding som utvider læring og forståelse og oppfordrer til videre deltakelse - oppmuntre barna til å lære mer.

Barns medvirkning

[Les mer om barns medvirkning i rammeplanen](#)

Slik gjør vi det hos oss:

- Vi er oppmerksomme på enkeltbarns egne uttryksmåter og barnas følelsesmessige uttrykk. Barn må støttes til å undre seg og stille spørsmål.
- Barna opplever tilknytning og fellesskap, de kjenner at de kan utøve sin selvbestemmelse og gi uttrykk for sine egne meninger.
- Barnas meninger og uttrykk møtes med respekt og anerkjennelse.
- Barnet er i fokus og får mulighet til å komme frem med sine egne meninger og tanker.

Personalet skal:

- Være lydhøre for barnas mange språk som kroppsholdning, mimikk, stemmebruk, blikk og verbalt språk.
- Ha stort fokus på anerkjennende kommunikasjon, positiv perspektivtaking, speiling og se barna med «det gode blikket».
- Lytte, være til stede, gi valg ut ifra deres utvikling og forutsetninger.
- Hjelp og veilede barna med å kunne ta egne valg, samtidig skal vi gi dem kunnskap og erfaring slik at de blir i stand til dette.

Samarbeid mellom hjem og barnehage, foreldreråd og samarbeidsutvalg.

[Les Lov om barnehager §4](#)

[Les mer om samarbeid mellom hjem og barnehage i rammeplanens kapittel 5](#)

Slik gjør vi det hos oss:

- **Før oppstart:** Foreldre får informasjonsskriv med viktig informasjon før oppstart. Nye barn inviteres på besøksdag og nye foreldre inviteres til foreldremøte (gjelder de som begynner ved nytt barnehageår) før oppstart.
- **Daglig kontakt:** I bringe og hente situasjoner er det viktig å gi beskjeder som har betydning for barnet. En god daglig kommunikasjon danner grunnlaget for et godt samarbeid.
- **Transponder:** Vi bruker Transponder som kommunikasjon mellom barnehage og hjem.
- **Treff med foreldrene:** Barnehagen inviterer foreldre (og gjerne søsken) til ulike arrangement i barnehagen. Sosial prat med barn og voksne.
- **Foreldresamtaler:** 1-2 ganger i året har foreldre og pedagogisk leder/barnehagelærer en samtale om det enkelte barn.
- **Foreldremøter:** 1-2 i året kaller inn til foreldremøtet om høsten, og AU kaller inn ved behov til foreldremøtet om våren.
- **Hjemmeside:** Her ligger årsplanen og oversikt over planleggingsdagene, samt generell informasjon om barnehagen.
- **Facebook:** Vi har egen facebook-side. Her legger vi ut informasjon og bilder ut fra aktivitetene vi har.
- **AU:** Arbeidsutvalget består av to foreldrerepresentanter fra hver avdeling. Hovedoppgaven er tilrettelegging og gjennomføring av ulike fellesarrangement for barnehagen, for eksempel foreldremøte, juleverksted, dugnad med mer. Møter etter behov.
- **SU:** Samarbeidsutvalget består av to foreldrerepresentanter, to representanter fra personalet, en representant fra eier (politisk representant) og styrer. Styrer kaller inn og skriver referater fra møtene. SU tar opp saker som dreier seg om daglig drift og pedagogisk innhold.

Personalet skal:

- Gi god og hensiktsmessig informasjon til nye barn og foreldre i forkant av oppstart - og i forbindelse med nytt barnehageår.
- Møte foreldrene på en god og hensiktsmessig måte. Samarbeide med foreldrene om felles omsorg for barnet, slik at den blir god og sammenhengende.
- Sjekke transponder jevnlig i løpet av dagen.
- Møte foreldrene med respekt og vise dem forståelse. Samtidig som personalet på en god måte kan stille krav til foreldrene.
- Være høflige og imøtekommende.
- Gi tilbakemelding om barnets trivsel i barnehagen og om barnets utvikling på ulike utviklingsområder. Sette mål for arbeid med barnet fremover.
- Gi alle foreldrene tilbud om foreldresamtaler (høst og vår). Ha oppstartsamtale med de nye barna.
- Sette av tid til foreldremøte med felles informasjon og informasjon fra den enkelte avdeling.
- Oppdatere hjemmeside og Facebook jevnlig, slik at riktig informasjonen ligger ute til enhver tid.
- Bidra til å få inn medlemmer i de ulike utvalgene når nytt barnehageår starter.

Overganger i barnas liv

I Arbeidet med ny kvalitetsplan for et helhetlig opplæringsløp i Sandnes kommune er det utarbeidet Standard for overganger.

[Les standard for overganger i barnehager og skoler i Sandnes](#)

Når barnet begynner i barnehagen

[Les om start i barnehagen](#)

Slik gjør vi det hos oss:

- Vi legger stor vekt på samarbeidet mellom hjem og barnehage. Her lager vi rom for at foreldre/foresatte har mulighet til medvirkning. Barn trenger at det er helhet, sammenheng og stabilitet i deres hverdag.
- Vi tilpasser tilvenningen etter behov for det enkelte barn og familie. En voksen har ekstra ansvar for å etablere kontakt og «følge» barnet, de første dagene.
- Vi har oppstartsamtale med foreldrene en av de første dagene i barnehagen.
- Vi legger til rette for at det skal være mest mulig ro på avdelingen i starten.
- Personalet etablerer gode rutiner som skaper trygge rammer for barna på avdelingen.

Personalet skal:

- Etablere gode relasjoner med barn og foreldre, slik at alle føler seg velkomne i barnehagen.
- Planlegge og legge til rette for god tilvenning på avdelingen og i barnehagen.
- Klargjøre plassen til barnet før oppstart i barnehagen. Navn på garderobeplass, stol, bleieskap med mer.
- Viser foreldre og barn deler av barnehagen, evt, også ute.
- Ta imot nye barn på en rolig, god og omsorgsfull måte og deretter følge barnets tempo i tilvenningen.

Overganger innad i barnehagen

[Les om overganger innad i barnehagen](#)

Slik gjør vi det hos oss:

- Vi legger vekt på en gradvis tilvenning.
- I løpet av våren får barna gå flere ganger på besøk til sin nye avdeling sammen med en trygg voksen fra sin avdeling.
- Utover våren og sommer besøker de små uteområdet til de store, slik at de også blir kjent her.

Personalet skal:

- Samarbeide om å lage plan for best mulig tilvenning til ny avdeling.
- Følge opp planene som blir laget.
- Gi særlig støtte og oppfølging til barn som trenger ekstra tid på å bli trygge.
- Ha fokus på selvstendighetstrening på de små avdelingene, slik at overgangen til stor avdeling kan oppleves enklere.
- Øve på de rutiner som møter barna på stor avdeling når det er rom for dette, for at overgangen skal oppleves så positiv som mulig.

Overgang til skole

[Les om overgang til skole](#)

Slik gjør vi det hos oss:

- Det siste året i barnehagen er barna med i førskolegruppe eller på egen avdeling med førskolebarn. Barna får anledning til å glede seg til å begynne på skolen og oppleve sammenheng mellom barnehage og skole.
- Vårt overordnede mål for førskolebarna, er å lære god sosial kompetanse samt styrke og trygge barnas personlighet før skolestart.
- Vi samarbeider med vår samarbeidsskole og andre barnehager som er knyttet til samme skole. Dette er i regi av Sandnes kommune, for å sikre god overgang mellom barnehager og skoler i kommunen. Det lages årshjul med møtepunkter og aktiviteter.
- Vi samarbeider med foreldrene om hvilken informasjon som skal gis videre til skolen om deres barn.
- Vi tilrettelegger og samarbeider med skolene rundt barn som trenger ekstra oppfølging på skolen og i forbindelse med overgangen barnehage – skole.

Personalet skal:

- Følge opp målene som er satt for førskolegruppa med utgangspunkt i – Antall, rom og form – Kropp, bevegelse og helse – Språk, tekst og kommunikasjon – Samfunn og trafikkopplæring.
- Følge opp planlagt arbeid i førskolegruppene i barnehagen.
- Legge til rette for god overgang mellom barnehage og skole.
- Fylle ut overføringskjema til skolen. Foreldrene må godkjenne informasjon som skal gis til skolen. I tillegg skal det skrives noe om barnas egne tanker og forventninger rundt skolestart.
- Kalle inn til foreldresamtale i forbindelse med skolestart.
- Samarbeide med skolen omkring barn som har behov tilrettelegging.

Progresjon

[Les om progresjon i rammeplanen.](#)

Slik gjør vi det hos oss

- Barnehagen har egen progresjonsplan for de ulike fagområdene. Her synliggjør vi hvordan vi skal jobbe med fagområdene fra barna går på liten avdeling, videre på stor avdeling og i førskolegruppa.

Personalet skal:

- Sette seg inn i progresjonsplanen innenfor fagområdene. Pedagogisk leder har overordnet ansvar for å sikre at progresjonsplanen blir overført til månedsplaner og videre over i praksis gjennom engasjerte ansatte, varierte aktiviteter, samt tema-arbeid og tiltak på avdelingene og i barnehagen.

Fagområdene

[Les om fagområdene i rammeplanen.](#)

Kommunikasjon, språk og tekst.

[Les om kommunikasjon, språk og tekst i rammeplanen.](#)

Slik gjør vi det hos oss:

- Vi bruker Språktrappa som arbeidsredskap og idebank for arbeid med språkutvikling i barnehagen.
- Vi stiller åpne spørsmål, bruker parallellsnak og selvsnakk for å styrke barnas språkutvikling.
- Vi bruker Snakkepakken, eventyrkofferter, rim og regler som pedagogiske virkemidler.
- Vi deler barna inn i lesegrupper, der litteratur velges ut fra barnas alder og modenhet.
- Barna får utforske og utvikle sin språkforståelse, språkkompetanse samt mangfold av kommunikasjonsformer gjennom blant annet lek, relasjonsarbeid, samlinger og arbeid med estetiske uttrykk.
- Vi bruker vanlige hverdagsaktiviteter, bøker og iPad for å trene på ord og begreper.
- De eldste barna trener på å lytte til tekst uten bilde, samt deltar i forberedende bokstav- og skrivetrening.
- Vi samarbeider med FBU om flerspråklige barn – gjennom tospråklige assistenter og veiledning.
- Vi bruker leken som arena for utvikling av språk.
- Ved behov supplerer vi språket med billedkort, tegn til norsk tale og legger til rette for ASK som kommunikasjon og språkstøtte.
- Dersom det er barn som strever med språket, bruker vi TRAS som kartlegging av barns språkutvikling.

Personalet skal:

- Kjenne til og kunne gjøre seg nytte av Språktrappa.
- Være bevisste på hvordan vi bruker språket og veilede hverandre på en god måte.
- Kunne bruke ulike virkemidler i arbeidet på avdelingen.
- Sikre at alle barn blir lest for jevnlig, og at det er bøker tilgjengelig på avdelingen.
- Være gode språklige rollemodeller for barna.
- Bruke hverdagssituasjoner til å «bade» barna i språk – sette ord på og benevne det de gjør, ser og hører.
- Tilpasse aktivitetene ut fra barnas modenhet.
- Ta kontakt med FBU når det er behov for det.
- Være deltakende i leken og bidra til utvidelse av barnas språk.
- Ta ansvar for gjennomføring av TRAS når det er behov for dette.

Kropp, bevegelse, mat og helse

[Les om kropp, bevegelse, mat og helse.](#)

Slik gjør vi det hos oss:

- Vi har fokus på sunt, godt og variert kosthold.
- Vi har lagt opp dagsrytmen i barnehagen tilpasset barnas behov for aktivitet og hvile.
- Vi gir barna fysiske utfordringer og utfoldelse gjennom mulighet for variert bevegelse og ulike aktiviteter. Vi bruker nærmiljø, skog, fjell og mark. Vi har mulighet til både grov- og finmotoriske aktiviteter inne.
- Vi tilbyr barna aktiviteter som stimulerer finmotorikken som tegne, male, perle, klippe ol.
- Alle barn får tilbud om variert aktivitet og lek både ute og inn, ut fra alder og modenhet.

Personalet skal:

- Tilberede sunne måltider og gjennom dette bidra til å legge grunnlag for gode vaner.
- Være bevisste vårt ansvar som gode rollemodeller for barna, også ved måltidene.
- Sørge for at balansen mellom aktivitet og hvile blir ivaretatt for alle barn og tilpasset barnets behov.
- Sørge for at det blir balanse mellom utfordring og mestring i aktivitetene som vi tilbyr barna. Legge til rette for varierte aktiviteter både inne og ute.
- Tilpasse aktivitetene til aldersgruppen og sørge for at det er variert materiale tilgjengelig.
- Planlegge aktiviteter ut ifra barnas interesser og modning.
- Ha fokus på å glede og mestring i fysisk aktivitet og lek med barna.

Kunst, kultur og kreativitet

[Les om kunst, kultur og kreativitet](#)

Slik gjør vi det hos oss:

- Vi lar barna få uttrykke seg gjennom estetiske fag som forming, drama, sang, musikk og dans.
- Barna får erfaring med ulike typer formingsteknikker og materiale som maling, play dough, tegning, garn, leire ol. Lage skulpturer, bilder inne og ute.
- Barna får erfaring med å bevege seg og lytte til ulike typer musikksgangre og oppleve glede gjennom sang og musikk.
- Vi besøker konserter, galleri og arkitektur som er i nærmiljøet vårt.
- De eldste barna får kjennskap til og blir inspirert av kjente kunstnere, forfattere og komponister.

Personalet skal:

- Legge til rette for at barna skal få opplevelse med kunst og kultur i barnehagen vår – som kan legge grunnlag for tilhørighet, deltakelse og eget skapende arbeid.
- Sørge for at vi varierer på teknikker og tilbyr ulike typer materiale tilpasset barnas alder og interesse.
- Bruke sang og musikk i ulike settinger som samlingsstund, til avslapning og dans.
- Bli kjent med/lytte til ulike typer sang og musikk.
- Følge med på om det er arrangement som barnehagen kan være med på.

Natur, miljø og teknologi

[Les om natur, miljø og teknologi](#)

Slik gjør vi det hos oss:

- Vi gir barna gode naturopplevelser og kjennskap til de ulike årstidene.
- Vi gir barna kunnskap om samspillet i naturen og menneskets rolle i dette.
- Vi ser på naturen som en god læringsarena for blant annet lek, motorisk utvikling, sosial kompetanse og språk. Naturen gir gode muligheter for kroppslig lek, rollelek, fart og spenning.
- Barna får kjennskap til artslære – lære om artene innen trær, fugler, blomster og insekter.
- Vi har «Ruskendag» hver måned – vi samler søppel i og rundt barnehagen.
- Barna får kjennskap til og erfaring med bruk av digitale verktøy gjennom pedagogiske spill og ulike læringsverktøy.

Personalet skal:

- Fremme forståelse for naturens egenart og stimulere barnas vilje til å verne om naturen, bevare biologisk mangfold og bidra til bærekraftig utvikling.
- Bruke naturen til tur, læring, opplevelser og utvikling.
- La barna få boltre seg og bruke hele kroppen i lek både ute og inne.
- Bidra til at barna blir glade i naturen.
- Legge til rette for at vi er ute året rundt.
- Tilpasse artslære, kunnskap om naturfenomener og årstider til barnas alder og modenhet.
- Delta aktivt ute sammen med barna, og delta i barnas undring.
- Legge til rette for at alle barn får erfaring med bruk av ulike digitale verktøy - ut fra alder og modenhet.
- Barnehagens digitale praksis skal bidra til barnas lek, kreativitet og læring. Barnehagens skal utøve digital dømmekraft og bidra til at barna utvikler en begynnende etisk forståelse knyttet til digitale medier. Barnehagen skal legge til rette for at alle barn får erfaring med bruk av ulike digitale verktøy – ut fra alder og modenhet
- Være aktive, deltakende og gode rollemodeller - både med tanke på å kunne glede seg over naturens mangfold og muligheter, samt undring og deltakelse i utforskning av digitale verktøy.

Antall, rom og form

[Les om antall, rom og form i rammeplanen](#)

Slik gjør vi det hos oss:

- Vi jobber med fagområdet både ute i naturen og gjennom aktiviteter og opplegg inne.
- Vi bruker blant annet «Mattekassen».
- Vi tar utgangspunkt i barnas undring og har fokus på barns læring i samspill med andre barn og voksne.
- Vi har ekstra fokus på å jobbe med tall og telling, begreper, mønster, former, farger, likt og ulikt, måling og tid.

Personalet skal:

- Synliggjøre sammenhenger og legge til rette for at barna kan utforske og oppdage matematikk.
- Legge til rette for aktiviteter som spill og puslespill.
- La barna få erfaring med sortering etter f.eks størrelse, form og farge.
- Ha fokus på blant annet tall, mengde, størrelser, mønster og former.
- Jobbe med rekkefølgebegreper som først, sist, i midten, foran, bak osv.
- Undre seg sammen med barna og stille spørsmål til refleksjon innenfor matematikk og hjelpe barna med å resonnerer.
- Se matematikk i alt vi har rundt oss og inspirere barna til å skape nysgjerrighet rundt faget.

Etikk, religion og filosofi

[Les om etikk, religion og filosofi](#)

Slik gjør vi det hos oss:

- Barna får kjennskap til de kristne høytidene jul og påske.
- Vi besøker kirken, leser fortellinger, bruker sang, musikk og drama.
- Barna får kjennskap til tradisjoner knyttet til høytider i religioner og livssyn som er representert i barnegruppen. Dette gjøres i samarbeid med foreldre og ut fra barnas alder.
- Vi har FORUT-aksjon i barnehagen. FORUT er en solidaritetsaksjon hvor barn hjelper barn.
- Vi jobber med vennskap og å utvikle barnas sosiale kompetanse.
- Vi jobber med å trøste, hjelpe og dele.
- Vi lærer barna å være inkluderende.

Personalet skal:

- Formidle innholdet i de kristne høytidene jul og påske, gjennom fortellinger, bøker, sanger og drama.
- Sette seg inn i og formidle innholdet i de religioner og livssyn som er representert i barnegruppen – dette gjøres i samarbeid med foreldre og tilpasset barnas alder.
- Være åpne for barnas undring omkring ulike religioner, og kunne undre seg sammen med barna.
- Formidle og jobbe med det pedagogiske materialet fra FORUT – vi “blir kjent med” forskjellige, land, kulturer og barn, og vi samler inn til ulike prosjekter hvert år.
- Lære barna å hjelpe, trøste, dele og være en god venn.

Nærmiljø og samfunn

[Les om nærmiljø og samfunn](#)

Slik gjør vi det hos oss:

- Vi utforsker og oppdager nærmiljøet i form av korte og lengre turer tilpasset aldersgruppene.
- Vi blir kjent med brannvesenet og deres funksjon gjennom brannvernuka.
- Sandnes skal være en trafiksikker kommune, og i tråd med dette har vi trafikkopplæring for barna.
- Vi får kjennskap til Norges urbefolkning, samene gjennom samlinger, fortellinger og film. Vi feirer Samenes nasjonaldag; Samefolkets dag.
- Barna blir kjent med verden utenfor Norge, gjennom arbeidet med barneaksjonen FORUT. Vi markerer FN – dagen.
- De eldste barna får begynnende kunnskap om menneskerettighetene, spesielt gjennom barnekonvensjonen.

Personalet skal:

- Bidra til å gjøre barna kjent med eget nærmiljø, samfunnet og verden.
- Legge opp til varierte turer i nærmiljøet til barnehagen og byen vår.
- Bruke enkle billedbøker, brannforebyggende opplegg med Bjørnis, formingsaktiviteter og brannøvelser gjennom brannvernuka.
- Formidle fortellinger om samene og legge opp aktiviteter på en enkel og interessant måte. Slik at barna får god kjennskap til urbefolkningen.
- Jobbe med det pedagogiske opplegget vi får tilsendt fra FORUT.
- Ha samlinger og samtaler med fokus på menneskerettigheter, sammen med de eldste barna.

Barnehagens/virksomhetens organisering

De kommunale barnehagene er samorganisert i virksomheter. Det er totalt 12 kommunale barnehagevirksomheter der hver virksomhet består av flere barnehager. Målet for organiseringen er effektiv og robust drift av de kommunale barnehagene med:

- Et styrket lederteam
- Et større barnehagefaglig miljø og jevnere kvalitet i barnehagene
- Ledelse og støttetjenester tettere på
- Håndtering av overtallighet (fortrinnsvis innenfor egen virksomhet)

Barnehagens ansatte

- Virksomhetsleder – øverste leder for alle barnehagene i virksomheten - med hovedansvar for virksomhetens økonomi og personal.
- Styrer– daglig drift av barnehagens personal og økonomi og pedagogisk ansvar for barnehagen
- Fagleder – er en del av virksomhetens lederteam og kan ha oppgaver på tvers i virksomheten.
- Pedagogisk leder, leder det daglige arbeidet på sin avdeling/gruppe. Er en del av barnehagens lederteam.
- Barnehagelærer bistår pedagogisk leder i det daglige arbeidet med barnegruppen.
- Fagarbeider bruker sin fagkompetanse i det daglige arbeidet i barnegruppen.
- Assistent bruker sin realkompetanse i det daglige arbeidet i barnegruppen.
- Større barnehager kan ha administrasjonskonsulent.

Lokale føringer

Trafikksikker kommune/trafikksikker barnehage.

Sandnes kommune har som mål å bli godkjent som trafikksikker kommune, blant annet er det utarbeidet en trafikksikkerhetsplan. Også barnehagene er involvert i arbeidet med trafikksikkerhet. Dette innebærer at barnehagens trafikkopplæring integreres som en del av omsorgs- og opplæringsarbeidet, og nedfelles i barnehagens årsplan.

[Les mer om trafikksikker kommune på kommunens hjemmesider.](#)

[Les mer om trafikksikre barnehager på tryggtrafikk.no](#)

Vi skal ha jevnlig temasamlinger om trafikk der:

- Barna lærer trafikkregler for fotgjengere.
- Barna lærer om bruk av sansene sine i trafikken.
- Barna lærer om bruk av bilbelte, sykkelhjelme og reflekser..
- Vi markerer refleksdagen, og har ekstra fokus på bruk av reflekser.
- Personalet skal bruke de ulike fagområdene inn i arbeidet med trafikksikkerhet.
- Personalet kan ta i bruk pedagogisk materiale.

Materiale fra Trygg Trafikk:

Trygg trafikk har et særlig ansvar for trafikkopplæring og informasjon om trafikksikkerhet blir gjennomført som er ledd i en samordnet innsats mot trafikkulykker. Som en del av innsatsen utvikler Trygg Trafikk skriftlig og digitalt materiell tilpasset barnehagene.

Taushetsplikt

Alle som jobber i barnehagen er pålagt taushetsplikt og må skrive under på et taushetsløfte i forhold til informasjon vedrørende barn, de foresatte og personalet.

Politiattest

Alle som jobber i barnehagen, må legge fram politiattest ved tiltredelse. Attesten skal vise om vedkommende er siktet, tiltalt eller dømt for seksuelle overgrep.

Samarbeidspartnere

Barnehagen har mange samarbeidspartnere. Det er blant annet pedagogisk psykologisk tjeneste – PPT, styrket barnehagetilbud, helsestasjon, barne- og familieenheten, senter for flerspråklige barn og unge - FBU og skole.

Barnehagen har en lovpålagt [opplysningsplikt til barnevernet](#) som gjelder forhold de blir kjent med der barns helse og utvikling står i fare.

Barne- og familieenheten

Barne- og familieenheten består av to avdelinger

- Avdeling barnevern
- Avdeling ressurscenter for barn og familier.

Planer i Sandnes kommune:

- [Kommuneplan](#)
- [Handlings- og økonomiplan 2023-2026](#)
- [Overordnet beredskapsplan Sandnes kommune](#)
- [Mal for sykefraværsoppfølging](#)
- [Miljørettet helsevern](#)
- [Standard for overganger i Sandnes Kommune](#)
- [Plan for psykisk helsearbeid](#)
- [Rekrutteringsveileder](#)
- [Plan mot barnefattigdom 2017-2025](#)
- [Plan for inkludering og integrering](#)
- [Folkehelse i Sandnes kommune](#)
- [Sandnes helt enkelt - Metodikk for arbeid med digitalisering, smartby og innovasjon i Sandnes.](#)
- [Kvalitetsplan for et helhetlig utdanningsløp i Sandnes kommune](#)